Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Факультет соціальної та психологічної освіти
Кафедра техніко-технологічних дисциплін, охорони праці та безпеки життєдіяльності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри
_____Т.Н. Азізов
“5” серпня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ГП 1.1.05 Охорона праці та безпека життєдіяльності

Галузь знань 23 Соціальна робота
Спеціальність 232 Соціальне забезпечення
Освітньо-професійна програма «Соціальне забезпечення»

Умань – 2022

Робоча програма **«Охорона праці та безпека життєдіяльності»** для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 232 «Соціальне забезпечення»

Розробники: Баличева Н. В. – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри техніко-технологічних дисциплін, охорони праці та безпеки життєдіяльності

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри техніко-технологічних дисциплін, охорони праці та безпеки життєдіяльності
Протокол № 1 від «05» серпня 2022 року

Завідувач кафедри техніко-технологічних дисциплін, охорони праці та безпеки життєдіяльності
_____ (Азізов Т. Н.)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії факультету соціальної та психологічної освіти.
Протокол № 1 від «9» серпня 2022 року

Голова науково-методичної комісії факультету соціальної та психологічної освіти
_____ (Бондаренко Г. В.)

Пролонговано:
на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» ___ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» ___ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» ___ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» ___ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	українська
Загальний обсяг у кредитах ЄКТС / годинах	4/120	4120
Курс	4	4
Семестр	7	7
Кількість змістових модулів із розподілом:	2	2
Обсяг кредитів	4	4
Обсяг годин, у тому числі:	120	120
Аудиторні:	46	46
Лекційні	20	4
Семінарські / Практичні	26	4
Лабораторні		
Самостійна робота	44	82
Індивідуальні завдання	30	30
Форма семестрового контролю	залік	залік

2. Мета й завдання навчальної дисципліни

Мета: вивчення дисципліни «Охорона праці та безпека життєдіяльності» є надання знань, умінь, здатностей (компетенцій) для здійснення ефективної професійної діяльності шляхом забезпечення оптимального управління охороною праці на підприємствах (об'єктах господарської, економічної та науково-освітньої діяльності), формування у здобувачів вищої освіти відповідальності за особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.

Завдання вивчення дисципліни полягає у набутті здобувачами вищої освіти знань, умінь і здатностей (компетенцій) ефективно вирішувати завдання професійної діяльності з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці та гарантуванням збереження життя, здоров'я та працездатності працівників у різних сферах професійної діяльності.

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни здобувач повинен здобути такі **компетентності:**

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної діяльності соціального забезпечення або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 16. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

3. Результати навчання за дисципліною

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні володіти програмними результатами навчання:

ПРН 2. Ідентифікувати причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства та прояви соціально-економічних проблем у різних категорій населення.

ПРН 4. Вміння застосовувати статистичну, методичну та нормативну базу системи соціального захисту населення.

4. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЯК КАТЕГОРІЯ

Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек.

Модель життєдіяльності людини. Головні визначення – безпека, загроза, небезпека, надзвичайна ситуація, ризик. Методологічні основи безпеки життєдіяльності.

Таксономія, ідентифікація та квантифікація небезпек. Види небезпек. Класифікація надзвичайних ситуацій.

Ризик як кількісна оцінка небезпек. Класифікація ризику. Методи визначення ризику.

Тема 2. Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин.

Характеристика небезпечних геологічних процесів і явищ: землетрус, карст, осідання ґрунтів, зсув, обвал, ерозія ґрунту. Вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки та навколишнє середовище.

Негативний вплив на життєдіяльність людей та функціонування об'єктів економіки в умовах проявів вражаючих факторів небезпечних метеорологічних явищ: сильного вітру, урагану, смерчу, шквалу, зливи, сильної спеки, морозу, снігопаду, граду, ожеледі.

Небезпечні гідрологічні процеси і явища: підтоплення, затоплення повеневими або паводковими водами, талими водами та в поєднанні з підняттям ґрунтових вод, підтоплення внаслідок затору льоду, вітрові нагони. Вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та наслідки.

Пожежі у природних екосистемах (ландшафтна, лісова, степова, торф'яна пожежа). Вражаючі фактори природних пожеж, характер їхніх проявів та наслідки.

Біологічні небезпеки. Вражаючі фактори біологічної дії. Характеристика небезпечних патогенних мікроорганізмів: найпростіші, гриби, віруси, рикетсії, бактерії. Пандемії, епідемії, масові отруєння людей. Загальна характеристика особливо небезпечних хвороб (холера, сибірка, чума та ін.). Інфекційні захворювання тварин і рослин.

Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки.

Аварії, катастрофи та їхні наслідки. Рівні виробничих аварій в залежності від їхнього масштабу. Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки: аварії з витоком сильнодіючих отруйних речовин, аварії з викидом радіоактивних речовин; аварії на транспорті; пожежі та вибухи. Вимоги до транспортування небезпечних речовин.

Класифікація радіаційних аварій за характером дії і масштабами. Джерела радіації та одиниці її вимірювання. Механізм дії іонізуючих випромінювань на тканини організму. Ознаки радіаційного ураження. Класифікація небезпечних хімічних речовин.

Тема 4. Соціально-політичні небезпеки та небезпеки в урбанізованому середовищі.

Глобальні проблеми людства. Соціально-політичні конфлікти з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження. Види тероризму; збройні напади, захоплення й утримання об'єктів державного значення та ін. Класифікація щодо

забезпечення захисту. Сучасні інформаційні технології та безпека життєдіяльності людини.

Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини. Корупція і криміналізація суспільства. Маніпуляція свідомістю. Шкідливі звички, соціальні хвороби та їхня профілактика. Алкоголізм та наркоманія. Зростання злочинності як фактор небезпеки. Види злочинних посягань на людину. Поняття та різновиди натовпу. Поводження людини в натовпі. Фактори, що стійко або тимчасово підвищують індивідуальну імовірність наразитись на небезпеку.

Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ОХОРОНА ПРАЦІ ЯК КАТЕГОРІЯ

Тема 5. Загальні питання охорони праці. Правові та організаційні основи охорони праці.

Стан охорони праці в Україні та за кордоном. Структура розділу «Основи охорони праці». Суб'єкти і об'єкти охорони праці. Основні терміни та визначення в галузі охорони праці. Класифікація шкідливих та небезпечних виробничих чинників.

Конституційні засади охорони праці в Україні. Законодавство України про охорону праці. Основні принципи державної політики у галузі охорони праці. Гарантії прав працівників на охорону праці, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Охорона праці жінок, неповнолітніх та інвалідів. Обов'язкові медичні огляди працівників певних категорій. Обов'язки працівників щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці. Інструкції з охорони праці. Фінансування охорони праці.

Тема 6. Організація та навчання охорони праці в системі освіти України.

Структура, основні функції і завдання управління охороною праці. Організація охорони праці в закладах освіти. Організація охорони праці під час позакласної та позашкільної діяльності. Основні завдання, функції служби охорони праці. Регулювання питань охорони праці у колективному договорі.

Принципи організації та види навчання з питань охорони праці. Вивчення основ охорони праці у закладах освіти і під час професійного навчання. Навчання і перевірка знань з питань охорони праці працівників під час прийняття на роботу і в процесі роботи.

Інструктажі з питань охорони праці. Види інструктажів. Порядок проведення інструктажів для працівників. Інструктажі з питань охорони праці для вихованців, учнів, студентів.

Тема 7. Профілактика травматизму та професійних захворювань.

Виробничі травми, професійні захворювання, нещасні випадки виробничого характеру. Мета та завдання профілактики нещасних випадків професійних захворювань і отруєнь. Основні причини виробничих травм та професійних захворювань. Розподіл травм за ступенем тяжкості. Основні заходи по запобіганню травматизму та професійним захворюванням педагогів.

Тема 8. Основи фізіології та гігієни праці. Повітря робочої зони. Освітлення робочих місць. Шум, вібрація, їх дія на організм людини.

Основи фізіології праці. Роль центральної нервової системи в трудовій діяльності людини. Втома. Гігієна праці, її значення. Чинники, що визначають санітарно-гігієнічні умови праці. Загальні підходи до оцінки умов праці та забезпечення належних, безпечних і здорових умов праці.

Повітря робочої зони. Мікроклімат робочої зони. Метеорологічні умови робочої зони. Способи забезпечення нормальних метеорологічних умов. Загальні санітарно-гігієнічні вимоги до навчальних закладів. Склад повітря робочої зони: джерела забруднення повітряного середовища. Забруднення повітря приміщень. Вентиляція. Класифікація видів вентиляції.

Освітлення робочих місць, види освітлення. Кількісні та якісні показники освітлення. Основні світлотехнічні визначення.

Природне, штучне, суміщене освітлення.

Шум, ультразвук, інфразвук, їх нормування та дія на організм. Методи та способи колективного та індивідуального захисту від шуму.

Вібрація. Джерела, класифікація і характеристики вібрації. Гігієнічне нормування вібрацій. Заходи та способи колективного та індивідуального захисту від вібрації.

Тема 9. Основи пожежної безпеки.

Поняття про пожежу. Основні причини пожеж та їх негативні наслідки. Розвиток пожежі. Класи пожеж. Небезпечні та шкідливі фактори пожежі. Дії працівників освіти на випадок пожежі. Горіння, його характеристика та різновиди. Забезпечення пожежної безпеки на виробничих об'єктах. Пожежна профілактика та пожежна безпека.

Тема 10. Надання першої долікарської допомоги потерпілому.

Загальні поняття про долікарську допомогу. Принципи надання долікарської допомоги потерпілому під час надзвичайної ситуації. Підготовка до транспортування та транспортувальна іммобілізація. Транспортування потерпілих до лікувальних закладів. Невідкладні дії у разі термінальних станів людини. Методи реанімації. Види травм. Алгоритми надання долікарської невідкладної допомоги при різних видах травм. Здійснення карантинних та інших санітарно-протиепідемічних заходів.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Безпека життєдіяльності як категорія												
Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек	11	2	2		3	4	11	2			3	6
Тема 2.Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин	13	2	4		3	4	12		1		3	8
Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки	13	2	2		3	6	13				3	10
Тема 4. Соціально-політичні небезпеки та небезпеки в урбанізованому середовищі	15	2	4		3	6	14		1		3	10

Разом за змістовим модулем 1	52	8	12		12	20	50	2	2		12	34
Змістовий модуль 2. Охорона праці як категорія												
Тема 5. Загальні питання охорони праці. Правові та організаційні основи охорони праці	13	2	4		3	4	17	2	2		3	10
Тема 6. Організація та навчання охорони праці в системі освіти України	11	2	2		3	4	11				3	8
Тема 7. Профілактика травматизму та професійних захворювань	11	2	2		3	4	11				3	8
Тема 8. Основи фізіології та гігієни праці. Освітлення робочих місць. Шум, вібрація, їх дія на організм людини	11	2	2		3	4	11				3	8
Тема 9. Основи пожежної безпеки	11	2	2		3	4	9				3	6
Тема 10. Надання першої долікарської допомоги потерпілому	11	2	2		3	4	11				3	8
Разом за змістовим модулем 2	68	12	14		18	24	70	2	2		18	48
Усього годин	120	20	26		30	44	120	4	4		30	82
Модуль 2												
ІНДЗ												-
Усього годин	120	20	26		30	44	120	4	4		30	82

6. Теми семінарських / практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек	2	
2.	Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин	4	1

3.	Техногенні небезпеки та їхні наслідки	2	
4.	Соціально-політичні небезпеки та небезпеки в урбанізованому середовищі	4	1
5.	Загальні питання охорони праці. Правові та організаційні основи охорони праці	4	2
6.	Організація та навчання охорони праці в системі освіти України	2	
7.	Профілактика травматизму та професійних захворювань	2	
8.	Основи фізіології та гігієни праці. Освітлення робочих місць. Шум, вібрація, їх дія на організм людини	2	
9.	Основи пожежної безпеки	2	
10.	Надання першої долікарської допомоги потерпілому	2	
	Всього	**26**	**4**

8. Самостійна робота

№ з/п	Зміст навчального матеріалу	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек	4	6
2.	Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин	4	8
3.	Техногенні небезпеки та їхні наслідки	6	10
4.	Соціально-політичні небезпеки та небезпеки в урбанізованому середовищі	6	10
5.	Загальні питання охорони праці. Правові та організаційні основи охорони праці	4	10
6.	Організація та навчання охорони праці в системі освіти України	4	8
7.	Профілактика травматизму та професійних захворювань	4	8
8.	Основи фізіології та гігієни праці. Освітлення робочих місць. Шум, вібрація, їх дія на організм людини	4	8
9.	Основи пожежної безпеки	4	6
10.	Надання першої долікарської допомоги потерпілому	4	8
	Всього	**44**	**82**

9. Індивідуальні завдання

З метою кращого вивчення дисципліни «Охорона праці та безпека життєдіяльності» є виконання індивідуальних завдань відповідно до тем. Завданням до індивідуальної роботи є написання реферату або створення мультимедійної презентації на задану тему. Реферат - короткий виклад письмово або у формі публічної доповіді вмісту книги, статті або декількох робіт, наукової праці, літератури із загальної тематики. Реферат - це самостійна учбово-дослідницька робота здобувача вищої освіти, де автор розкриває суть досліджуваної проблеми, приводить різні точки зору, а також власні погляди на неї.

Мультимедійна презентація - набір слайдів і спецефектів (слайд-шоу), текстовий вміст презентації, нотатки доповідача, а також роздатковий матеріал для аудиторії, що зберігається в одному файлі. Вміст матеріалу має бути логічним, виклад матеріалу носить проблемно-пошуковий характер.

1. Життя як вища форма існування матерії.
2. Діяльність – специфічна людська форма активності, необхідна умова існування людського суспільства.
3. Колективний договір як правовий інструмент поліпшення умов і охорони праці.

4. Системно-структурний підхід і безпека життєдіяльності.
5. Атестація робочих місць за умовами праці.
6. Приклади найбільших техногенних катастроф у світі (Бхопал, Севезо, Чорнобиль та ін.) як приклади порушення вимог безпеки систем.
7. Система управління охороною праці.
8. Вплив тютюну на організм людини.
9. Охорона праці: фінансування.
10. Отруйні речовини: характеристика та вплив на організм людини.
11. Безпека населення в мирний час: небезпечні ситуації.
12. Отруєння чадним газом: перша допомога.
13. Прогнозування небезпек та захист від їх дії.
14. Порядок дорожнього руху на території України.
15. Причини виникнення землетрусів та їх наслідки.
16. Психологічне та фізіологічне збереження здоров'я.
17. Охорона праці – освітлення.
18. Здоров'язберігаючі технології у школі.
19. Європейська програма навчання у сфері наук з ризиком.
20. Електричний струм. Ураження електричним струмом.
21. Принципи управління ризиком.
22. Методи, що використовуються для виконання якісного аналізу небезпек.
23. Світовий досвід управління умовами та охороною праці.
24. Загальні поняття середовища життєдіяльності людини.
25. Наслідки використання ядерної зброї.
26. Взаємозв'язок суспільного, групового та індивідуального рівнів здоров'я.
27. Біологічна та соціальна сутність здоров'я.
28. Втома та її профілактика. Сон.
29. Адаптація організму до зовнішніх факторів середовища.
30. Вплив негативних факторів на здоров'я людини.
31. Охорона праці та соціальний захист.
32. Природне середовище та його роль у життєдіяльності людини.
33. Потреби людини.
34. Сучасні проблеми поліпшення умов праці.
35. Соціум як система суспільного співіснування людей.
36. Людина й техносфера.
37. Вода як найважливіший фактор середовища життєдіяльності людини.
38. Грунт - важливий компонент біосфери й основа життя.
39. Види інструктажів з техніки безпеки, їх зміст.
40. Ідеї В. І. Вернадського про ноосферу.
41. Таємниця довголіття.
42. Людина та її здоров'я.
43. Організація охорони праці в Японії.
44. Навколишнє середовище й здоров'я людини.
45. Охорона праці користувачів ПК.
46. Проблеми «третього стану» в самопочутті людини.
47. Залежність здоров'я людини від кліматичних умов навколишнього середовища.
48. Умови праці на виробництві, їх класифікація й нормування.
49. Значення ергономіки в системі безпеки життєдіяльності людини.
50. Вплив шуму й вібрації на організм людини.
51. Актуальні проблеми гігієни праці.
52. Радіаційна безпека.
53. Загальна характеристика й класифікація хімічних речовин.
54. Загальна характеристика біологічних факторів небезпек.
55. Методи захисту від небезпек біологічного походження.

56. Класифікація і загальна характеристика психофізіологічних факторів небезпек.
57. Негативні фактори техносфери.
58. Проблеми шуму та тиші.
59. Розвиток охорони праці в Україні.
60. Використання хімічної та біологічної зброї.
61. Біологічні фактори небезпек.
62. Значення психологічного клімату в колективі.
63. Перша допомога при травмах (удар, вивих, перелом, розтягнення).
64. Шляхи підвищення працездатності людини.
65. Основні психологічні особливості людини з погляду безпеки життєдіяльності.
66. Наслідки аварій на атомних електростанціях. Уроки катастрофи на ЧАЕС.
67. Необхідні запобіжні заходи в умовах радіаційної небезпеки.
68. Перша допомога при термічних та електричних ушкодженнях (опік, електротравма, відмороження, утоплення).
69. Причини виникнення пожеж і вибухів на підприємствах.
70. Дати оцінку соціальним аспектам алкоголізму.
71. Досвід зарубіжних країн у реалізації заходів з охорони праці.
72. Причини вживання наркотиків. Наслідки наркоманії. Чи можна позбутися наркотичної залежності.
73. Злочинність – соціальна проблема сучасності.
74. Шкідливі виробничі фактори та засоби захисту від них.
75. Екологічні наслідки військових дій.
76. Війна як крайній вияв політичного конфлікту.
77. Навчання працівників з питань охорони праці.
78. Сучасні проблеми тероризму.
79. Охорона праці та соціальний захист в Україні: стан, проблеми, перспективи.
80. Криміногенні ситуації в Україні.
81. Людина та її здоров'я в урбанізованому середовищі.
82. Економічні аспекти охорони праці.
83. Урбанізація в Україні.
84. Стихійні лиха, які найчастіше трапляються в Україні.
85. Характеристика найбільш руйнівних стихійних лих в історії людства.
86. Управління безпекою життєдіяльності в закладах освіти.
87. Національна Концепція з безпеки життєдіяльності.
88. Аптечка першої долікарської допомоги та її використання.
89. Охорона здоров'я та працездатності жінок на виробництві.
90. Сучасна інформаційна система та безпека особистості.
91. Урбанізація та її негативні наслідки.
92. Причини криміногенності суспільства.
93. Система захисту працівників на виробництві та її вдосконалення.
94. Безпека життєдіяльності в трудових колективах.
95. Необхідні умови життєдіяльності людини.
96. Найбільші у світі катастрофи, стихійні лиха, епідемії.
97. Причини виникнення та класифікація надзвичайних ситуацій.
98. Місто як джерело небезпеки.
99. Травматизм на виробництві та його соціально-економічні наслідки.
100. Проведення статистичних даних з безпеки.

10. Методи навчання

Методи навчання: а) які забезпечують опанування навчального предмета (словесні, візуальні, практичні, репродуктивні, проблемно-пошукові, індуктивні, дедуктивні); б) які стимулюють та мотивують навчально-наукову діяльність (спостереження, метод експерименту, метод наукового пошуку); в) методи контролю у навчальній діяльності

(усний контроль, письмовий, тестовий, практична перевірка, а також методи самоконтролю і самооцінки).

Інтерактивні методи, форми і прийоми: аналіз помилок, аудіовізуальний метод навчання; брейнстормінг («мозковий штурм»); навчальні дискусії; ділова (рольова) гра; «займи позицію»; коментування, майстер-класи; метод аналізу і діагностики ситуації; моделювання; проблемний метод; публічний виступ; робота в малих групах; тренінги індивідуальні та групові та ін.

11. Методи контролю

У процесі контрою рівня засвоєння знань, умінь, навичок здобувачів вищої освіти з дисципліни «Охорона праці та безпека життєдіяльності» використовуюся методи: усний контроль, письмовий контроль, тестовий, підсумковий контроль студентів за допомогою програми дистанційного навчання «Moodle», ІНДЗ (презентації, реферати).

Також використовуються інтерактивні форми і методи оцінювання знань, умінь і навичок здобувачів вищої освіти, зокрема: ділові ігри, «круглі столи», дискусії, обговорення-виступи, повідомлення-огляди, тренінги. Методи усної перевірки – виступ, обґрунтування і аналіз. Методи практичної перевірки – поточний контроль – виконання індивідуальних завдань різного спрямування. Методи письмової перевірки – тестова перевірка знань та підсумковий контроль.

12. Критерії оцінювання результатів навчання

В Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини використовується накопичувальна (100-бальна) система оцінювання сформованих компетентностей.

Заходи з оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти включають:

- поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення практичних занять та оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 80 балів);
- тестовий контроль (50 питань – максимальна сума - 20 балів).

На практичному занятті здобувач вищої освіти може отримати максимально 6 або 7 балів (дивлячись, яке заняття за програмою), а саме: за роботу на практичному занятті та виконання завдань самостійної роботи (наприклад, ІНДЗ).

Рівень	**Характеристика відповідей студента на питання теоретичного матеріалу**	**Кількісна характеристика рівня**
Високий рівень	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.	7 балів
Достатній рівень	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних	5-6 бали

	завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки	
Середній рівень	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, законів. Однак не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки	3-4 бали
Низький рівень	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який достатньо не володіє навчальним матеріалом, однак фрагментарно, поверхово (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.	1-2 бали

Студент також має можливість перезарахувати бали (інші види робіт) за наявності результатів навчання, отриманих у неформальній освіті (стажування, тренінги, участь у конференціях, семінарах та ін.) та інформальній освіті (самоосвіта).

Інформація про ресурси для неформальної освіти, процедуру визнання результатів, отриманих у неформальній освіти, розміщена на сайті факультету соціальної та психологічної освіти (https://cutt.ly/eZgmfns).

Дотримання принципів та правил академічної доброчесності передбачає самостійне виконання завдань до практичних занять, завдань самостійної роботи, завдань до ІНДЗ, підготовки до підсумкового контролю, визначених Кодексом академічної доброчесності Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини**,** Законом України «Про авторське право і суміжні права»**,** методичними рекомендації щодо дотримання принципів академічної доброчесності на факультеті соціальної та психологічної освіти УДПУ імені Павла Тичини.

Критерії оцінювання результатів навчання
(знань, умінь, навичок та компетентностей)

Рівень, шкала ECTS, бали	**Теоретична підготовка**	**Практичні уміння і навички, набуті компетентності**
Високий, A, 90 – 100, відмінно	Студент має глибокі, міцні і системні знання з навчальної дисципліни, теоретичних засад, вміє синтезувати знання по окремих темах; використовує здобуті знання і вміння в	Студент самостійно орієнтується в потоці інформації з дисципліни; здатний проаналізувати й узагальнити отриманий результат. При підготовці до практичних занять студент дотримується усіх вимог, передбачених програмою курсу. Крім того,

	нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.	його дії відрізняються раціональністю, вмінням оцінювати помилки й аналізувати результати.
Вище середнього, середній B, C, 75 – 89; дуже добре, добре	Студент знає і може самостійно визначити зміст роботи, що пов'язана застосуванням знань у практичних ситуаціях, може синтезувати знання по окремих темах, давати точні формулювання. Студент може самостійно застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим.	Здобувач самостійно виконує завдання, передбачені програмою дисципліни, володіє базовими навичками обґрунтувати застосування основних положень курсу, пов'язати їх із власною дослідницькою та професійною діяльності, але не завжди здатний провести аналіз і узагальнення результату. При виконанні завдань практичних занять Здобувач може самостійно виконати роботу в повному обсязі й зробити правильні висновки
Достатній, Д, E, 60– 74, задовільно, достатньо	Студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення; допускає неточні і не повні відповіді, не чітко їх формулює, робить окремі помилки у відповіді, але може їх усунути під керівництвом викладача, недостатньо володіє термінологією.	Студент може виконувати найпростіші завдання, але не спроможний самостійно висвітлити загальні питання; робить висновки, але не розуміє як застосувати теоретичний матеріал у науково-дослідницькій та професійній діяльності.
Початковий, FX, F 1 – 60, незадовільно	Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна. У відповіді цілком відсутня самостійність. Студент знайомий лише з деякими основними поняттями та визначеннями курсу, з допомогою викладача може сформулювати лише деякі основні положення.	Студент допускає істотні помилки, невпевнено, з великими утрудненнями виконує практичні завдання.

13. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне тестування та самостійна робота													Підсумковий контроль	Загальна сума
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2							
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	20	100
6	6	7	6	6	7	6	6	6	6	6	6	6		

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної	Оцінка в ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи,	для заліку

діяльності		практики	
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
75–81	C		
69–74	D	задовільно	
60–68	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Рекомендована література

Основна:

1. Баличева Н. В. Охорона праці та безпека життєдіяльності : словник-довідник: навчальний посібник /МОН України, Уманський державний пед. ун-т імені Павла Тичини; укладач Н. В. Баличева. Умань : Візаві, 2019. 72 с.

2. Баличева Н. В. Охорона праці та безпека життєдіяльності : словник-довідник: навч. посіб. /МОН України, Уманський державний пед. ун-т імені Павла Тичини; уклад. Н. В. Баличева. 2 – ге вид., допов. Умань : Візаві, 2020. 96 с.

3. Нагайчук О. В. Охорона праці та безпека життєдіяльності : методичні рекомендації для самостійної роботи студентів усіх спец. Денної та заочної форми навчання / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Умань : Візаві, 2018. 28 с.

4. Основи охорони праці та безпеки життєдіяльності: навч.-метод. посібник / Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини; уклад. Нагайчук О. В. Умань :Візаві, 2019. 310 с.

5. Зацарний В.В., Праховнік Н.А., Землянська О.В., Зацарна О.В. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник. К.: НТУУ «КПІ» ІЕЕ, 2016. – електронне видання. URL: http://ela.kpi.ua/kandle/123456789/18263.

Допоміжна:

1. Баличева Н. В. Значення навчальної дисципліни «Охорона праці та безпека життєдіяльності» у формуванні в здобувачів вищої освіти культури безпеки. Sciences of Europe. 2022. No 92. P. 51-53.

2. Баличева Н. В. Проблема підготовки майбутнього вчителя технологій до формування навичок ведення здорового способу життя в учнів основної школи. *Sciences of Europe*. 2019. Vol. 3, No 41. P. 17–22.

2. Желібо Є.П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В. Безпека життєдіяльності: Навч. посібн. К.: Каравела, 2012. 344 с.

3. Катренко Л.А., Кіт Ю.В., Пістун І.П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум: Навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2009. 540 с.

4. Піскунова Л.Е. Безпека життєдіяльності. К. : Академія, 2012. 222с.

5. Пістун І. П., Кочубей І.П. Безпека життєдіяльності : підручник. Суми : Університетська книга, 2012. 575 с.

6. Сєріков Я. О. Основи охорони праці: Навч. посіб. – Харків, ХНАМГ, 2007. 227с.

7. Ткачук К.Н., Зацарний В.В., Зеркалов Д.В. та ін. Основи охорони праці: підручник. К.: Основа, 2014. 456 с.

8. Ткачук К.Н., Калда Г.С., Каштанов С.Ф., Полукаров О.І. та ін. Психологія праці та її безпеки: Навчальний посібник. – Хмельницький: 2011. – 135 с.

15. Інформаційні ресурси

1. http://www.mon.gov.ua Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.
2. http://www.mns.gov.ua Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.
3. http://www.social.org.ua Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.